

Att arbeta evidensbaserat

**Per-Åke Karlsson
FoU Sjuhärad Välfärd**

**Elisabeth Beijer
FoU i Väst/GR**

Att arbete evidensbaserat eller
auktoritetsbaserat...?

Det är frågan...

Auktoritetsbaserat...

- "Så här gör vi på den här arbetsplatsen..."
- Eftersom "gurun" XX sagt så måste det gälla
- Modemetoder...
- ...som mer baseras på rykte – image – än på forskningsstöd
- Traditioner och vanor...

Att ifrågasätta det invanda

- Semmelweis ifrågasättande
- Att observera, dokumentera, systematisera

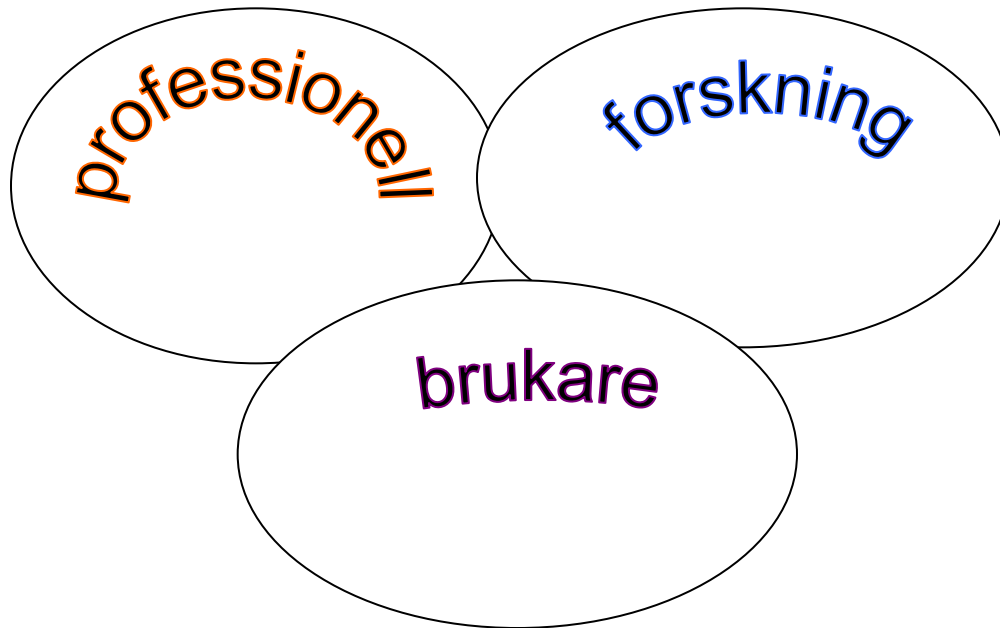
Men också "evidens" ska
ifrågasättas

- Spädbarn sova på mage eller på rygg?
- Handspriten och begränsningen av svininfluensan?

Definition

”Evidensbaserad medicin (EBM) är integreringen av bästa forskningsstöd med klinisk expertis och patientvärderingar”

(Sackett m fl 2000)

Hur tillämpar man Evidensbaserad Praktik?

Fem steg enligt Lars Oscarsson:

1. Som praktiker formulerar man en fråga som gäller den aktuella klientens eller patientens problem eller behov.
2. Man söker bästa möjliga stöd (i första hand forskning) för att besvara frågan.
3. Man granskar stödet kritiskt när det gäller validitet (giltighet), effekt och användbarhet.
4. Man integrerar granskningen med
 - a) den professionella praktiska, kliniska erfarenheten
 - b) klientens/patientens värderingar, förväntningar, fysiska & psykiska tillstånd & förutsättningar i övrigt.
5. Man genomför, eller genomför inte en insats, och utvärderar sin förmåga att genomföra steg 1-4 för att förbättra processen.

Märk:

Missbruksvården kräver en kombination av forskningsstöd, praktisk, klinisk kompetens & brukarmedverkan, därför att:

- Forskningsstödet gäller grupper av klienter eller patienter och inte enskilda individer
- Relationen behandlare – klient/patient är ofta avgörande för en insats effekt

(Jfr de tre kunskaps- eller informationskällorna!)

**”Evidensbaserad praktik (EBP) är integreringen av *bästa forskningsstöd* med *professionell praktisk erfarenhet* och *klientens värderingar, förväntningar* och *förutsättningar i övrigt*”
(Oscarsson 2009, vår kursivering)**

organisationens omgivning

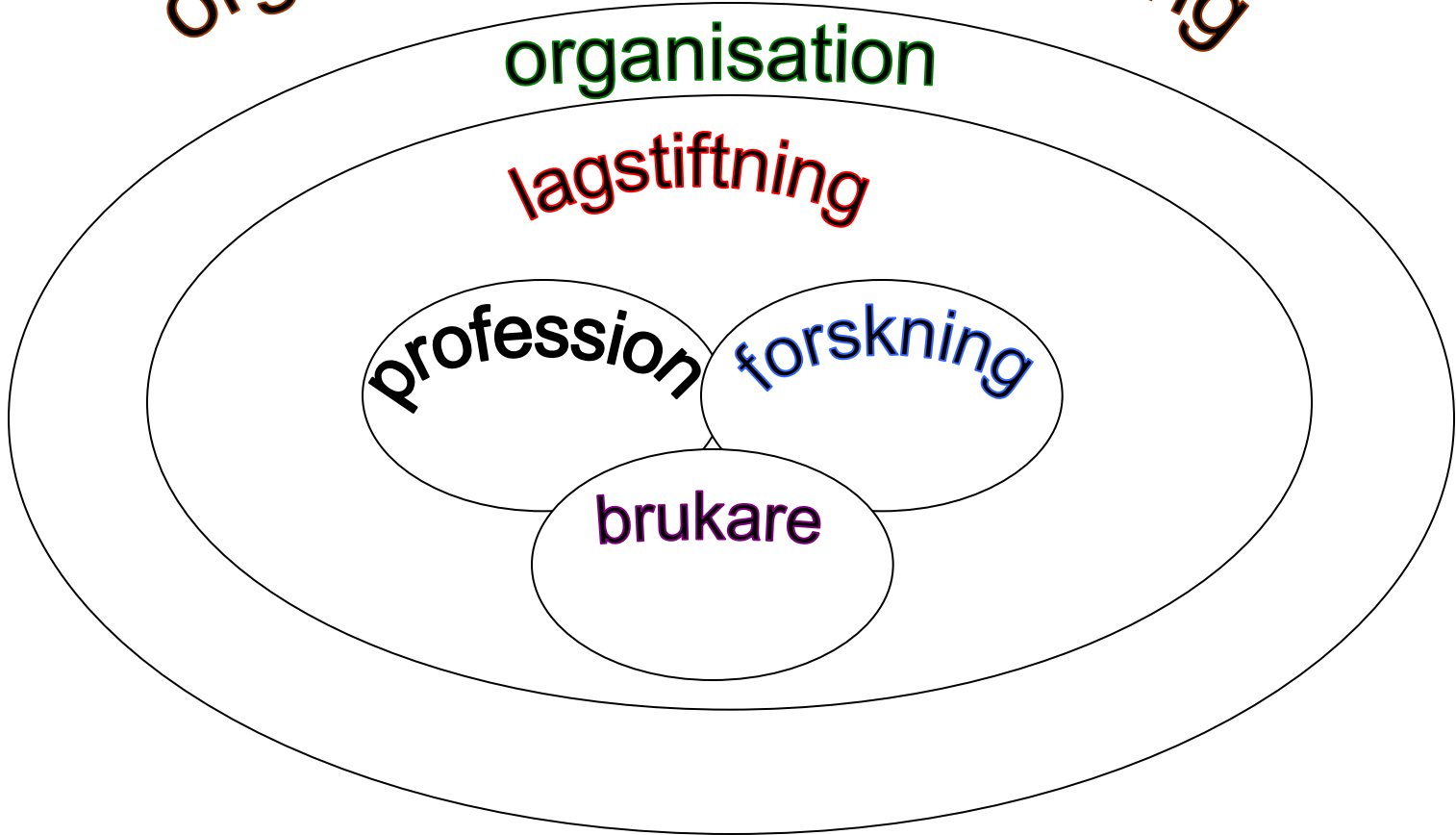
organisation

lagstiftning

profession

forskning

brukare

Olika sorters stöd och kunskap behövs:

- Komplexa och "vilda" problem
 - Ofta begränsad (professionell) autonomi –
ej legitimation
 - Lagstiftningen
 - Etik och moral
- evidensbaserad är en fråga även för
ledningen och organisationen!!!
- Strukturstöd krävs; t ex sökmöjligheter,
efterfrågan vid beslutstagandet

Lunchsamtal

- Vad betyder det egentligen att "arbeta evidensbaserat"?
- Gör vi det?
- Vad behöver utvecklas? Hur?
- Hur kommer brukares kunskap fram?
- Har brukare inflytande hos oss?

Brukares kunskap - Brukarinflytande

**Utan
brukarens
bidrag kan inga
evidensbaserade
insatser
förekomma.**

(Topor och Denov 2008)

Något om begreppen

Brukare

Brukares kunskap

Brukarinflytande

Kollektiv nivå
Individnivå

Kollektiv nivå, exempel

- **Brukarråd**
- **Brukarrevision**
- **Brukarenkäter**
- **ASI/DOK – sammanställningar**
- **Frukostmöten**
- **Driva verksamhet – sociala företag**
- **Kundval/Vårdval**

Argument **för** brukarinflytande

- Kvalitet och service
 - Effektivitet
 - Jämlikhet
 - Förståelse
 - Återhämtning
 - Demokrati och delaktighet
- (ur Brukarråd. Var med och påverka beroendevården där du bor)

Överenskommelser om samarbete

Socialstyrelsens meddelandeblad 1/2010

Vägledning kring följande områden:

- nya regler
- samverkansbegreppet
- landstingens och kommunernas ansvar
- brukarorganisationernas inflytande
- grupper med särskilda behov av samverkan
- överenskommelsernas innehåll
- övriga bestämmelser om samverkan mellan kommuner och landsting.

Stötestenar på vägen

- Politikerna kommer inte till bordet
- Oklara spelregler
- Brist på gemensam förståelse av vad brukarinflytande är
- Ingen ersättning för mötestid eller förlorad arbetsinkomst
- Dåligt stöd från kommuner och landsting
- Spel för gallerierna
- Brukarna känner sig i underläge
- Det blir för många privata utläggningar
(ur Brukarråd. Var med och påverka beroendevården där du bor)

Individnivå

Lyssnande

Kartläggning

Plan

Uppföljning/utvärdering

Brukares röster om ASI/DOK

”För att dom ska få en bild av mig, eller få en uppfattning om vad det är för människa helt enkelt.”

”Jag fick en uppfattning om hur min problematik över huvud taget såg ut, för den var ju så omfattande. Jag såg att mitt missbruk var mer omfattande än vad jag hade trott innan.”

”Det var nyttigt också, för hon socialsekreteraren fick ju gå in och ta del av detta så hon fick en uppfattning om mig. Jag tyckte det var positivt för då slapp jag dra igenom allt igen för henne.”

”Lärde känna varandra på kort tid.”

”Tycker nästan att det är ett måste om de ska kunna hjälpa mig.”

”Vi har gått tillbaka mycket och kollat på det igen.”

(ur Beijer, E 2009)

Från diskussionen

Att sluta evidenscirkeln...

- Att **inventera, planera och handla** → underbygga med forskning, klientens önskemål och kunskaper, egen professionalitet
- Att **reflektera över det som gjordes**, följa upp och utvärdera
- För att **lära av erfarenhet** och handla bättre framgent

Följ upp och utvärdera lokalt

- Egnas och andras erfarenheter som grund för framåtblick
- Den professionelle följer upp och utvärderar sitt arbete
- Hur gick det i vårt fall, i andras?
- En mängd sätt finns...
- Vad har vi redan?
- Enkelt, användbart, systematiskt

Den "evidensbaserade praktikern"

Några referenser

- *BRMVG brukarrådet för missbruksvården i Västra Götaland. Broschyr.*
- Eriksson, B & Karlsson, P-Å. *Att utvärdera välfärdsarbete*, Gothia förlag 2008
- Fast, S. & Ruuth, L. *Det får inte vara tomma ord.*
www.grkom.se/fouivast.
- Svenonius, C. *Brukarråd. Var med och påverka vården där du bor.*
www.rfhl.se
- Beijer, E. *"De förstår alla situationer"*. FoU i Väst/GR 2009.
www.grkom.se/fouivast
- Steinholtz Ekecrantz, L. Brukarinflytande i (red.) Jergeby, U. *Evidensbaserad praktik i socialt arbete*. Stockholm: Gothia Förlag.
- Topor, A. & Denhov, A. (2008). *Att arbeta evidensbaserat – en introduktion. Om erfarenhet, praktik och vetenskap*. Psykiatri Södra Stockholm FoU-enheten. www.psykiatrisodra.se
- Socialstyrelsens meddelandeblad 1/2010. Överenskommelser om samarbete.

Hör gärna av dig till din FoU-enhet!

per-ake.karlsson@hb.se

elisabeth.beijer@grkom.se